

ȘEZĂTOAREA

Anul XII, vol. IX. No. 1-2. — Folticenî, Mart-April 1904.

DIN CRNITOLOGIA POPULARĂ A ROMINILOR MACEDONENI

CUM S'A FĂCUT PUPĂZA

I

Ci-că a fost odată o fată frumoasă, cum pereche nu-i puteai găsi. Cum o chema, nimenca nu știe, căci e mult de atunci. Atita se știe numai, că era frumoasă ca lumina soarelui și că era uică la părinți. Aceștia o iubeau așa de mult, că nici o dată nu-i eșiau din voie. Noaptea, după ce ea adormea, tatăl și mama ceasuri întregi veghiau la căpătaul ei și vărsaū o lacrimă de bucurie că le-a hărăzit Dumnezeu așa mindrețe de fată. Dimineața, cum se scula, bătrina mamă îi punea în gură trei grăunțe de sare și apoi o spala cu apă, în care slinsese trei cărbuni aprinși, ca să nu se deoache odorul ei.

Iar fata creștea mereu. Și era voinică, rumenă la obraji, svellă, cu ochii negri și adineî ca adineul mărei, cu părul lung, moale, galben și mai strălucitor de cit aurul cel curat. Când eșia din casă, soarele de rușine și de minie se roșia la față, iar luna se ascundea după nouri.

Toate celelalte fete din sat nu mai puteau de uecaz, pentru că toți flăcăii numai la ea se uitaū, numai calea ei îi așineau, numai pentru dinsa se prăpădiaū. Și se sileau și ele ca să se facă frumoase și se spălau și se găteau toată ziua, dar nici pe departe nu o puteau ajunge pe dinsa.

Și se dusesse în toate părțile vestea despre frumusețea ei și din toate colțurile pământului veniau Feți-Frumoși, mindri și bogați, ca să-i ceară mina.

De cit părinții nu se îndurau să o căsătorească și să se despartă de dinsa.

— Atita avem și noi pe lume, ziceau dnușii, ca e lumina ochilor, ca este sprijinul bătrînețelor, ea e bucuria și fericirea noastră. Fără de dinsa va fi vai și amar de noi, totul ni se va părea pustiū.

Așa, că să mai treacă puțină vreme, că tot ea este prea tinăra și fragedă.

Dar vorba cea : cînd îți vine norocul, să nu-l alungi, căci pe urmă nu știi ce îți se întîmplă. Așa și cu părinții fetei celei frumoase. Intr'o bună dimineață mama ei căzu bolnavă greu. Lună întregi ea zăcu culcată. Și aduseră și doftori vestiți și chemară babe, cari știu de toate, de cit nimeni nu putea să-i găsească leacul. Pe zi ce mergea, bolnavei îi era mai rău și slăbia și se prăpădea în toată ființa. Plîngea bărbatul la căpătăul ei și fata se ruga cit e ziulica de mare la icoana Maicei Domnului, ca să se facă mama sănătoasă, de cit Dumnezeu hotărîse într' altfel și hotărîrile lui, bietul om nu le poate schimba nici cu lacrimi, nici cu rugăciune.

Intr'o noapte, după miezul ei, cînd cocoșii cîntă și durerile rele pier de pe pămînt, bolnava chemă la sine pe fata ei iubită și pe bărbatul, cu care trăise viața așa de fericită, îi îmbrățișă și-i sărută pentru cea din urmă oară și apoi își dete sufletul liniștită și cu surisul pe buze.

Trecu de atunci vreme multă, în care tatăl fetei se plîngea și se văita mereu, că e grea viața singură, fără femeie, că el nu vrea să se prăpădească așa frumusețe de fată, îngrijind de toate ale casei și că mai la urmă tot o să se mărite ea într'o zi și apoi cum o să trăiască el singur.

Și așa, ba că-i una, ba că-i alta, moșneagul într'o zi se căsătorește de a doua oară și ia de soție o femeie tinăra și frumoasă dar cu suflet de ciuc și cu inimă de piatră. Această femeie era mai rea de cit o babă vrăjitoare, iar cînd se infuria se făcea vinată la față și ochii i se invirteați, în cap, de gîndea că-i eșită din iad, nu alt ceva.

Apoi încă o pacoste. Adusesese cu dînsa o fată, pe care o avusesese de la bărbatul d' întăiu și pe cit de frumoasă era fata cealaltă, pe atîta fata ei era pocită și schiloadă. *Mama Pădurilor*, îi ziceau toate fetcele din sat și zău, nu era mai puțin pocită de cit *Mama Pădurilor*.

Ce de zile amare și ce viață ticăloasă de acu înainte pentru biata fată frumoasă! În loc de mîngîierile dulci ale mamei, acu primea ocări; în loc de cuviute bune, palme și bătăi; în loc de privirea părintească a mamei, ea întilnea ochii de șerpoaică a *marcă-săi* [mamă vitregă].

Tatăl său o iubea tot ca în trecut și vărsa șiroaie de lacrimi, cînd își vedea odorul plîngînd și oftînd. De cit dînsul avea mare

slăbiciune pentru nevastă-sa cea nouă. Apoi îi era și frică de dinsa, așa că nici o dată nu-i eșia din voie și când ea se răslea, el cu capul plecat sta într'un colț și nici un cuvânt n'auzia din gura lui.

Iar femeia cea rea hotărîse peirea fetei. Nu mai putea de necaz, văzînd-o că e așa de frumoasă, că e așa de harnică, așa de lăudată și cerută de toți, pe cînd la fata ei nu se uita nimeni.

— Stai, că-î viu eî de hac, zise dinsa.

Și nu o lăsa să se spele, nici să se peptene și să se curețe. I-a scos hainele ei cele frumoase, cari o prindeau așa de bine și a îmbrăcat-o numai în sdrențe. Apoi nici de mîncare nu-i dădea destulă și nici nu o lăsa să doarmă ca lumea, ci cu noaptea în cap, încă necînțaî cocoșii, o scula și o trimitea după munca cea mai grea și obositoare. Ba să care poveri de lemne din pădure, ba să spele rufele la gîrlă, ba să facă asta, ba să facă alta, tot îi găsea dinsa fel de fel de muncă, cari de cari mai grele și fel de fel de priîni, ca să o ocîrască și să o bată.

Asculța în toate sărmana de fată și totuși cînd se întorcea seara acasă obosită și prăpădită de atîta muncă și alergătură, mama cea vitrigă tot nemulțumită era și din leneșă și dobitoacă nu o mai scotea.

Și într'o zi, ce să-î abată femeiei cele rele :

„Uite, zise, sacul ăsta de lină. Vezi că lina din lăuntru e neagră, de cît tu să te duci la gîrlă și pină diseară să mî-o faci albă ca zăpada. De unde nu, să știi că e vai de pielea ta“.

Sacul era greu de tot. De cît fata își făcu curaj, se opinti cît putu și încovoată pină la pămînt, plină de nădușeli, se duse cu el la gîrlă. Cum ajunse, se porni pe muncă și începu să spele mereu lina, care era neagră ca cărbunele, că doar s'o face albă. Își sumese ea minicile pină la coate, își priîuse și poala în briî și ceasuri întregi tot freca și tot spala și tot curăța ; de cît lina cea neagră, nici gînd n'avea să se facă albă. Și din nou pune-te la muncă și din nou freacă și invirtește și sucește, dar lina neagră tot neagră răminea.

Soarele, care o privise toată ziua, se pregătia să apună după virful munților și să se ducă să lumineze alte lumî, cînd fata văzu că nu făcuse nici o ispravă : nici un fir de lină nu se făcuse alb. Atunci, desuădăjduită, cu ochii roșii și plini de lacrimi, înălță spre cer brațele sale cele albe și rotunde și începu să roage așa ;

„Pu ! pu ! pu ! Prea bunule Dumnezeu ! Ai milă și de mine, nenorocita, și scapă-mă de atîtea suferințe. Prefă-mă într'o pasăre,

ca să fug departe de casa asta, ca să scap de femeia aceasta, ca să nu-i aud glasul și să nu-l văd ochii.

Iar dreptul Dumnezeu s'a îndurat și i-a îndeplinit rugămintea. Și Lui i se îndușase inima de alttea neazuri ce avea biata fată. De aceea a prefăcut-o într'o pasere, care din luna lui Aprilie și pînă la Sin-Petru, își pluge mereu dorul inimii, cîntînd: *pu, pu, pu; pu, pu, pu*. Și din această pricină, oamenii, mai tîrziu o numiră *pupăză*.

II

Iar bătrîna Șana, bătrîna, că se părea că moartea ullase de dînsa și care auzia această poveste zise:

Dar nu e așa, cum spuneți voi. Pupăza e soră cu albina și s'a făcut altfel.

— Atunci, ian spune-ne mamă Șano, cum ști tu că e mai bine.

Și mama Șana, scărpinîndu-se la cap, începu:

A fost odată o femeie săracă care în toată viața ei a fost mai mult bolnavă de cit sănătoasă. Fața ei era mai galbenă ca ceara și așa de slabă era, că te puteai uita priutr' însa. Această femeie avea două fete. Și fiind că din tinerețe rămăsese văduvă, cu toată boala, tot ea se căzuia și munca ziua și noaptea, ca să-și crească fetele; de cit fetele nu erau la fel. Cea mai mică, care era și mai frumoasă, era foarte bună la inimă și își iubea mult pe mă-sa. Așa mică cum era, tot căuta să-i fie măsei de folos și să o ajute în toate, ca să-i mai ușureze nițel din munca și nevoile ei.

Iar cînd mă-sa nu se mai putea ține pe picioare și cădea la pat, ea îngrijea de dînsa și plugea într'una, că o vedea bolnavă.

Fata cea mare, însă, nu semăna de loc sorei sale. Era și leneșă și rea de gură. Nu-i plăcea nici un soi de muncă și apoi toată ziua, așa din seuin căuta pricină de ceartă și se răstia la mă-sa. Cînd aceasta ofta și se văita de dureri, fata fugia din casă, ca să nu-i dea vr' un ajutor.

Fetele s'aun făcut mari și mama lor, așa bolnavă și săracă cum era, tot s'a muncit de le-a strins zestre bună și le-a măritat după tineri de samă.

Din ziua în care s'a căsătorit, fata cea mare nici nu mai dedea pe la mă-sa și nici nu întreba cum este și cum îi merge. Ea își căta numai de plăceri și de petreceri.

Intr'o zi, însă, mama fetelor se îmbolnăvi foarte greu. Era biata femeie singură în casă, fără să albă pe cineva aproape de dînsa. Atunci chemă pe o vecină și o rugă să se ducă la fetele ei, ca să le vază înainte de a muri.

Fata cea mare, cînd auzi că o cheamă mă-sa, începu să se vaiete și să-și scuture hainele de pe ea, zicînd : *pu, pu, pu*, n'o să mă scap o dată și de dînsa și să nu se mai ție de capul meu!

Iar fata cea mică, cum auzi că mă-săi i-e rău, alergă într' un suflet la căpătăiul ei, ca să o vază.

Atunci bolnava, îmbrățișîndu-și pe fata ei care o iubia așa de mult, se uită la icoană și zise, inecată în lacrimi :

„Sfînte Dumnezeule, ascultă-mi vorba mea din urmă : prefă pe fata mea cea mare într'o pasăre, care să se vaiete toată viața ei și aslimpăr să nu-și găscască. Numai *pu, pu, pu*, atîta să zică dînsa, care n'a venit acum, cînd îmi dau sufletul.

Iar tu, fată iubită, să te prefacă Dumnezeu într'o ființă, de care toată lumea să albă nevoie. Ceia ce va eși din tine, să fie mai dulce ca laptele și să nu se facă nuntă, orî înmormintare fără tine“.

Dumnezeu a făcut întocmai, cum a cerut bolnava. Pe fata mai mare a prefăcut-o în pupăză, care tot în *pu, pu, pu* o duce, cît e ziua de mare, iar pe sora ei mai mică a prăfăcut-o Prea-Sfîntul în albină.

Bitolia.

N. Bațaria.

SĂRBĂTORI BĂBEȘTI

Drăgobetele

La 24 Făurar (Februarie) se serbează această sărbătoare. Drăgobetele e ținut de femei și de babe, mai cu sfințenie în Oltenia. E ziua cea mai bună de făcut de dragoste.

Babele zic că-i zi'ntăi de primăvară. Fetele s'adună mai multe, să duc prin luncă hăulind și culeg tămîioară, că e bună de dragoste. Tot în ziua de Drăgobete să 'mpreună toate păsăricile, și fetele au credința că, adunînd flori în ziua aceasta, adună toate dragostele.

Babele zic și 'nvață pe fete să culeagă și să usuce tămîioară și viorele, să le păstreze pînă 'n vară la Sînzienă și apoi să culeagă roji ¹⁾ și oglici ²⁾, să facă un mănunchi amestecat cu tămîioară și viorele, să le dea pe apă.

Babele spun că florile acestea sînt surori și ele nu se pot ajunge nici odată și nici odată nu se pot întîlni.

1). Roji = un fel de trandafir sălbatic.

2). Oglici = flori mici, galbene, de cîmp.

Cine păstrează florile acestea piu' la Sinziene, de le face mănunchi și le dă pe apă, să zice că le-a împreunat, și 'n cer i se consideră ca jumătate Sărindar.

Sîmbăta lui Lazăr

La citeva zile după Drăgobete, e Sîmbăta lui Lazăr. Se zice că Sîmbătă, Lazăr a plecat cu caprele la păscut și-a lăsat acasă pe mă-sa ca să facă plăcinte (turte). Prin pădure, pe unde se dusese cu caprele, se urcă într'uu jipan (stejar) ca să culeagă muguri; deodată numai își aduce aminte de turte, c'or fi gata, și dă repede ca să se dea jos, cînd cade și moare.

Du-te vreme, vino vreme, el acasă nu se mai întoarce.

Sora lui pleacă să-l găsească. Umblă vreme, umblă, pînă-i dă de urmă. Cum dă de el, de foc că-l găsește mort, unde se pornește pe un jelit... și jelește... și jelește, pînă cade moartă lîngă diusul.

Se grăește că 'n ziua de Sf. Maria, rudele și neamurile i ar fi găsit pe amîndoi cu iarbă crescută pe ei și ei-că de-atunci ar fi rămas și jelitul la morți.

Sora lui Lazăr era nevasta lui Drăgobete. Ea trăia foarte rău cu soacră-sa [adică cu mama lui Drăgobete, cu baba Dochia].

Dochia ei-că pune pe noră-sa să ducă lînă la fiutlă și din neagră s'o facă albă. Noră-sa nu putea, și ciud venea acasă, soacra iar o duia (bătea). Ea de foc a plecat să-și găsească pe frate-său, și cînd l-a găsit, a jelit piu' a murit.

Dochia acu l-a trimis pe fiu-său Drăgobete cu oițele în munți și dacă a văzut că piu' pe la 'nceputul lui Mărșior nu a mai venit acasă, a luat 9 cojoace și-a p'ecat priu munți. Drumul greu și greu la deal, dar ea suia suia și, ca să-i fie mai ușor, în toate zilele lepăda cite un cojoc. În ziua a noua găsi pe fiu-său împetrit în munți cu cavatul sturit (zdrobit) în gură. De jale și inimă răă a împetrit și baba Dochia.

Rociu (Argeș).

G. Rigo.

DE-ALE COPILOR ¹⁾

35. Către unul care-l cheamă Gheorghe, copiii strigă :

1). Vezi vol. VIII, p. 117 ș. u.

Gheorghe, Gheorghe, Gheorghies,
 duce mițele la Eși,
 și le-adapă
 și le 'nșapă
 și le mînuică cu ceapă

36. Jocul în buși.—I. Joacă doi sau mai mulți băeți. Fie care ține sub palmă mai multe petricele, și după un formulat dat mai sus (unalana și-o dragana, etc.) începe unul. Ia cîteva pietre și le aruncă în sus, prinzîndu-le pe dosul palmei; dacă-s fără soți, el ia una și o pune de-o parte, dacă-s cu soți, dă următorul de oare ce el *s'a fript*; cînd îi sug toate pietricelele de pe dosul palmei, atunci iar *s'a fript* și dă următorul. Jocul ține ori cît și care face mai multe, acela-i mai voinic.

II. Cîte odată se face înțelegerea ca să se joace pînă ce unul ajunge la 20 buși. d. e.: după această parte, începe partea a 2-a, dar cîte odată se joacă și izolată. Partea aceasta se numește *de-a bușoalca*, sau *să balem bușoalca*. — Bușoalca se joacă cu 5 pîetricile din care una e bușoaică. Se așează mina stîngă cu degetele resfirate pe pămînt, și podul palmei sus cu mina dreaptă băgată pe sub brațul stîng, se aruncă cele 5 pîetricile, de unde se ia *bușoalca* sau *calul* și se asvirle în sus, în care timp cu mina dreaptă trebuie să se bage sub palma stîngă pîetricilele cealalte, fără ca să se atingă pîetricica întăia. Se mută treptat, în timp ce se aruncă bușoalca, pîetricilele pe rînd din poziție în poziție, fără a atinge pe cea întăi, pe care, după intrarea celorlalte pe sub podul degetelor mare și arătător, o daș și pe ea. Scăparea bușoăicei sau calului pe pămînt, sau atingerea primei pîetricile, atrage după sine frigerea, și următorul continuă. Cînd rîndul a ajuns din nou pe unul ce-a dat, el continuă de unde a rămas.

III. Se adună cele 4 pîetricile la un loc; bușoalca se aruncă în sus, se apucă cele 4 pîetricile în mînă, peste care se prinde bușoalca ce cade de sus. Apoi se aruncă bușoalca 'n sus, se lasă bușii jos, se prinde bușoalca ce cade.

IV. Se pun pîetricile în cruce, se asvirle 'n sus bușoalca, se prinde după luarea de jos a pîetricilei din vîrf; se aruncă bușoalca, se pune la loc pîetricica din vîrf, și se ia cea din stînga; se pune jos cea din stînga, se ia cea din dreapta, apoi cea de jos.

V. E tot ca IV, cu deosebire că copiii ei-că fac casă. Scrijală pămîntul, făcînd un trapez-isoscel, iar în colț pun cele 4 pîetre

Tot după scrijalitură joacă: puțul, găina, cucușul, omul, etc.

Mi-aduc aminte că pe vremea cînd jucam eți, aceste figuri nu erau.

37. **De-a lupul și oile.** — Băieții își pun căciulele ori pălăriile la un loc, jos. Unul se face lup, unul mocan, doi cîni. Lupul vine la oi, le miroase, dă tircoale, ia una 'n gură și fuge. Dacă pînă la un semu nu e prins, atunci oaea îi luată; dacă-i prins, i se ia oaea, și se face alt lup.

38. **Formulețul feței.** — Cînd copilul are părul mărișor, mama ori tata îl ia în brață, și-i sgiție treptat, barba, buza, nasul, etc., zicînd :

Barbă barbiră,	ochi bazaochi,
gură gangură ¹⁾ ,	sprincene
mustață	coșofene,
cărăgață,	frunte tăvăluc,
nas bazanaș ²⁾ ,	haț de părul juțului [și-l trage de păr].

39. **Formulețul celor 10 numere de la început.**

Haț să zicem una, și să facă două :
două țite fata are ; (bis).

Haț să zicem două, să se facă trei :
trei picioare la căldare, două țite etc.

Haț să zicem trei, și să facă patru :
patru roate carul are, trei picioare la căldare, două țite etc.

Haț să zicem patru, și să facă cinci :
cinci degete la o mină, patru roate carul are, trei picioare etc.

Haț să zicem cinci, și să facă șese :
șese boi la plug să mină, cinci degete la o mină etc.

Haț să zicem șese, și să facă șapte :
șapte zile 'n săptămîină, șese boi la plug să mină etc.

Haț să zicem șapte, și să facă opt :
opt picioare racul are, șapte zile 'n săptămîină, etc.

Haț să zicem opt, și să facă nouă :
nouă luni femeia ține, opt picioare racul are, etc.

Haț să zicem nouă, și să facă zece :
zece bani bănuțul are, nouă luni femeia ține, etc.

40. **De-a rădăcina** (la priveghiū). — Unul se pune jos, altul în brațele lui, altul într' ale acestuia și așa mai departe. Unul cu un băț, ci-că cu casmaua, se duce la cel din frunte și-i zice :

1). Alții zic : barbă bărbie. gură pustie.

2). Se mai zice : nas calaraș.

Iarna-i grea și friguroasă,
și n' am nici o cîoată 'n casă,

și dă cu varga la picioarele acestuia. Acesta țipă, sare 'n sus, și cei dimprejur fac haz : se duce la al doilea, la al treilea etc., apoi își ia mai mulți tovarăși, se apucă briu de briu, și cele două tabere trag de un băl ; dacă prima tabără îl scapă, atunci rădăcinile au fost scoase și se începe tăierea lor cu cite-o vergică.

41. **De-a domnul.** — Sint două bețe, despicate din unul singur, râtezate pieziș la capete pe unde se alipesc. Unul le aruncă în sus și dacă cad ambele cu partea albă [deschicătura] în jos, atunci acela se zice că a căzut *om bun* și rîndul trece la altul, care, dacă-i cade un *lemnus* cu fața 'n jos, iar unul cu fața 'n sus, atunci se zice că-i *chiior* sau *hoț* sau *țigan* ; dacă altuia îi cad amîndouă cu fața în sus, el e *domn* și cu o basma împletită în două, după ce-a su-cit-o bine, bate cel ce cade chiar, de-acum înainte. Bataia se face dînd la palmă, cite una sau mai multe. Loviturile sint, după tărie, denumite : *dulci*, *cam așa*, *sărate*, *chipărate*, *cum merge ghiholul pe sîrmă*, *cum fuge dracul de tîmie*.

Cînd altul cade domn, primul demisionează.

42. **De-a mîngea 'n cuc.** (Pe la noi : de-a *micea*). — Se joacă la școală pînă nu vine „domnu”. E bătut un țăruș pînă mai rămîne afară ca de 5—6 degete pe lat. Lingă el se face o groapă, cît în-cape pumnul. Pe țăruș se pune o scîndurică, cu un vîrf în groapă iar cu celalt capăt saltat. Se pune mîncea pe capătul din gropușoară, iar unul cu un cîomag bate în capătul ce stă saltat. Mîncea (mîngea, mîncea) sare drept în sus, *cuc*, și cel ce-o prinde *între la batae*, pe cînd cel ce bătea trece să *porcătască*.

Fîind că a venit vorba de mînce, să vedem cum e pe la noi. Mîncea e sau de petecă, sau de păr. De petecă se face ca un ghem, se învâlește șuvița pe lat, și cînd s'a isprăvit, se coasă cu ață. Unii mai fac, cînd li-i treaba 'n grabă, mîncea, strîngînd boț o cîrpă, și o învâlește cu un petec pe care-l coasă. — Mîncea din păr se face așa : Se săceală houl sau calul, și părul se strînge pînă cînd ar putea avea mărimea unei căciule, neîndesat. Se scarmănă bine și apoi se începe a se *pături* cu palmele. Volumul ei, se tot micșurează, se micșurează, pînă cînd își ia chipul comun. Sint în sat a-nume copii cari-s meșteri în facerea de mînce, pe care le vînd cu 10—30 de bani. Cea mai bună mînce e aceea ce are 'n diametru 7—8 cm., și-i tare ca *hiernu*. Pătura mîncei nu trebuie să se facă cu

părul ori cu miuile ude, căci atunci mîcea nu ține mult, și la o batae mai „înhierbîntată în curgi peticili“.

43. De-a pasărea sboară. — În jurul unei mese toți pun două degete pe margini. Un președinte ales cu un formulet oare care, cu mișca în mînă [basmăua de la No. 41] zice: *Pasărea sboară*: — *Sboară*, răspunde tot el, imediat, ridicînd degetele în sus. Toți răspund odată cu el: *sboară*, ridicînd degetele în sus. Apoi se încep înșelăturile d. e.: Ghiholu sboară? Sboară, și mulți, de iușeală zic: „sboară“, și ridică degetele 'n sus. Aceia is *o:hiți* și bătuți la palmă. Zice apoi: „Găina sboară? Sboară“ pe cînd mulți crezînd că se vor înșela ca în cealaltă dată, ori zic „sboară“ dar nu ridică degetele, ori le ridică și nu zic, se înșală și-s bătuți la palmă cu mișca.

44. De-a inelușu 'nvirteșug. — Un băet se pune cu genunchi pe pămînt și cu capul plecat. Ceilalți băeți pun cîte un deget pe spînuarea lui, astfel că virfurile degetelor formează un cerc cam cît fundul unei căciuli; unul căzut la sorți, precum căzut e și cel de jos, își plimbă degetul pe marginea cercului de degete zicînd:

ineluș
invirteșug
gicî pe-acuî deget am pus?

pune degetul său pe-al unuia. Dacă cel de jos gicește, atunci cel de jos devine jucătorul de rol al celui ce a fost sus, și așa mai departe.

45. Titirezul, cred că e răspîndit aproape pretutîndeni. La noi, copiii îl fac din partea de jos al unui fus, pe care o ascute; sau e făcut special. Cît se invirtește el, copiii cîntă:

Sfir, sfir, sfiriac,
cu mînteanul de șaiac
și pe soare și pe ploae
cu căciula dintr'o oac.

și apoi iar de la cap.

Băeții rid cu sgomot și chibzuesc apoi, asupra urmei pe care a făcut-o titirezul pe vatra plină puțin de cenușă, ori a mesei, după ce s'a pus făina cernută 'n mămăligă și rămîne numai praful fin.

46. Minîncî? — E un joc al băeților de școală. — Unul ține cartea (cărțile de citire din cl. 2-a ori a 3-a au figurî mai pe toate paginile) și zice celuilalt: „Minîncî?“ Cîla răspunde: „Minînc“, și cade cartea la *lup*. Apoi risete! Și iar: „Minîncî?“ — „Nu“, și cade la *gîscă*, iar primul strigă: „Atîti focu (bată-te focul) nu minîncî tu gîscă, prostule“.

47. **De-a spinzurata.** — Joc nou; pe cînd învățam eă nu era. Unul își ia un cuvînt în minte, d. e. *spînzurat*. El scrie inițiala și finala, iar pentru celelalte litere lasă liniute ori puncte: S l. Iasă dacă printre literile întrepuse ar mai fi una ca inițiala, atunci trebuie pusă, d. e. *Tiirczuri*, trebuie pus așa Tili l. Și așa aranjat, celalalt zice: „pune pe a“. Presupunînd că jucăm cu acesta de pe urmă. Primul răspunde nu-î, și face un cap de om. Și tot așa — „Pune pe e“. — „Iacală-l (ai)“ — „Pune pe v“. — „Iacătă și trupul“ (face trupul la cap) etc., și dacă nu-l gicește pînă la fine, primul, după ce a făcut picioarele, minele, juvățul, coarda și scara, declară pe soțul său *spînzurat*. E considerat ca băet de mare agerime, acel ce gicește dintr'o dată.

48. Cînd văd copiii pe unul *cu pielea goală*, fie la scaldat, fie între frați cînd îi scaldă mă-sa Simbăta, strigă:

pele goală,
bagă 'n oală.

Se repetă de mai multe ori.

49. **De-a poarca.** [Joc în 10 cel puțin]. — O hortă în pămînt, cit căciula, se numește *gașcă* sau *tîrg*. 9 sau mai multe *găști* sînt în cere, împrejurul ei. Fiecare băet stă cu bătu 'n *gașca* lui, pe cînd unul căzut la sorți, aduce, hătînd încet cu bățul, o mîce mare, *scroafă*; o aduce la vînzare în *tîrg*, și tot o plimbă pe lingă barieră și tot întrecă: — Cui îi trebuie o scroafă groasă

bărdănoasă,
scroafă groasă,
fătăcioasă ?

pluă ce unul, pe furis, îi trage una de se duce opt și nouă. Porcarul, dacă n'a putut pune bățul lui în *gașca* celui ce-a găsit scroafa de pe lingă *tîrg*, să duce de o aduce din nou; dacă a pus, atunci cel pierdut îi ia locul. — Să 'ntimplă însă că, cu mare greutate, cineva să-și introducă scroafa 'n *tîrg*, în gaura cea mare. Atunci ceilalți, toți stau pe la locurile lor, căci se 'ncep *schimburile*. Porcarul comandă după ce spune „la dreapta“, ori „la stînga“: *Schimbați una*, de mai multe ori. Cînd zice, „schimbați una“ toți se duc la *gașca* vecinului, avînd grija ca nu cumva să pue porcarul bățul său în una, căci acel căruia i se cuvenea locul, este trimis după scroafa, care poate-i scoasă din *tîrg* de alții. Dacă el a fost *scos*, iar scroafa *nu*, comandă el înainte:

— schimbați una.....
— schimbați două.....

-- schimbați trei....

— schimbați una....., pînă ce reușește.

Cît se luptă doi, alții de cele mai multe ori svirl afară scroafa din tirg.

50. **Sfirițiac.** — Sfirițiacul e o jucărie de iarnă, de multă tehnică. Iacă cum se face un sfirițiac: se ia o nucă *gogită* (*gogă*) cu mîez ori fără mîez (nucă hortonoasă) și i se fac trei găuri: două în vîrf și coadă și a treia în mijlocul uneia din coji. Cu o sulă sau cu o andrea i se scoate tot mîezul afară (nuca trebuie să fie de cele rotunde și mari). Găurile (bortele) polare sînt mai mari. Se cîoplește apoi un băișor de corn, uscat, fiind mai tare, și într'o parte, subțiată mai tare, se introduce goga. Se însamnă partea cîl întră 'n gogă, și de mijlocul ei se leagă un fir de ață mlădioasă dar tare, și se scoate prin gaura a treia. La un capăt al bășului, numit *osiac* sau *lemnus* se înfige o bucată de știulete de popușoi, cu grăunțe. Se învirtește acum așa, care-i fixată pe osiac, împrejurul lui și apoi cu o mîna ținînd de gogă iar cu cealaltă trăgînd așa, osiacul se învirtește cu o mare iuțea, și cînd credem că aproape toată așa s'a desfășurat, lăsînd-o mai slabă, vitesa cîștigată de greutatea bucatii de știulete, face ca osiacul să se învirtească înainte, înfășurînd așa cu o direcție inversă cu cea primitivă. Continuînd așa, vom avea regulat, o succesiune de învirtiri și desvirtiri, pe cînd popușoiul *sfiriție*.

Ca precauțiune, nu trebuie să ținem atînsă așa în învăluirea și desfășurarea sa pe lingă gardinea gaurei nucii, căci se roade. Greutatea constituirii constă în darea găurilor (se face cu un briceag ori cu virful înroșit al sucalei), și în scosul firului pe gaură.

57. **Sfirițiacul cu bumb** (bunghiu). — Poate că e mai răspîndit ca celalt, fiind mai simplu. Se face cu bumbi mărișori, de os ori de carton, cu cite 2 sau 4 găuri. Prin cele 2 sau cele două opuse (cînd is 4) se bagă un fir de ață, lung de cel puțin 1 metru; se leagă capetele și se dă bunghiul la mijloc; apoi, se învirtește într'o direcție, ținînd fix în degete cele 2 capete. Cînd firul e bine răsucit, tragem în lături: bunghiul se învirtește cu mare iuțea în sens contrar învirtînd din nou așa. Energia care face să învirtească bunghiul așa, în desvirtirea lui, e căpătată de însași desvirtirea, mărită cu tragerea capetelor în lături.

52. **Mingea.** (Mincea, mîcea). — Mingea e jocul cel mai clasic printre țărani, fiind că-l joacă copiii de la 7 ani, pînă și oamenii de 50—55 de ani. Adică spun minciunii, îl jucău oamenii destul de în vîrstă, pluă acum 8—10 ani.

De-a mincea se joacă în zilele ciud nu este horă în sat ; pe cîmp cînd sînt băeții cu vitele la păscut, sărbătoarea cînd după „ruptul horei“ (sau spartul horei, pe cînd soarele-i de-uu harag), pleacă fetele și flăcăii mai mărunței (cu flulee, comparație cu pușorii de pasere), spre poarta țarnei, poarta satului, spre a eși înaintea cirezei ce vine de pe miriște, etc.

De-a mîcea se joacă în 3, 4, 6 și 8. Cum e mîcea, știm de mai sus.

1) **Mîcea 'n trei.** O joacă, mai ales băeții mici, ciud lipsește al patrulea. Se face două *găști*, două borte în pămînt, de mărimea pumuului, la distanță de 6—8 pași. Doi băeții vor fi la *porcăreală* și unul la *batac*, sau la *bătut*. Alegerea se face după un formuleț, sau dispun ei modul zicînd : „Să dăm bățul*! Unul pune mina pe băț jos, la capăt, altul de-asupra lui, și al treilea tot de-asupra, primul iar, etc. Înălînși dată nu se ține, nici a doua nu, iar la a treia oară cel ce cade de-asupra, acela va fi ales la bătăe. Am spus că la înălîn datătura, unul pune mina jos. La a doua nu. Cel cu mina sus, asvirle bățul aluina și de unde-l prinde, se continuă punerea minilor. Apoi acelaș lucru pentru a treia datătura.

În sfîrșit, alesul, la mijlocul găștilor, se aține la bătăe. Unul de la porcărelă (pe la Tecuci se zice de la *păscăreală* ori *păscărie*) svirle mîngea către cel lalt. Bătăușul o lovește, mîngea se duce departe, și el aleargă „de pune chiciorul în găști“ și-i reia locul : dacă mîngea nu s'a dus departe, porcarul o pune 'n gașca lui, înainte de-a pune bătăușul piciorul [se fac înțelegeri, ca să se prindă, adică să se permită și cu bățul de bătut], ori o asvirle răpede la celalt care o pune în gașca lui, intrînd la bătăe, înlocuindu-se reciproc. Sînt buni bătăuși, cari după ce a pus piciorul în gașca lui x, se aține și „trimete mincea la țarbă“, de pe sus, cînd x, neisbuțind s'o pună în gașca lui, ori ne avînd vreme, o svirle către y. Cînd vre unul prinde mîcea „din țică“, adică cînd voluntar sau involuntar mîngea abea-i atînsă cu bățul, și ea n'apucă „să minince pămînt“, bătăușul este scos. Acest fapt „ba c'a fost țică, c'am auzit eă, iaca să-mi plesnească ochii, dacă spuî minciunî, ba că n'a fost țică, c'o vîjiit bățul în vînt“, etc. sînt subiecte de desc neînțelegeri.

2) **Mîcea 'n patru.** Doi la bătăe, doi la porcăreală. Perechile se aleg. De bătăe, se dă ca și la punctul 1, cu deosebire că-s doi în loc de trei, ori dacă are o lopățică, o scupă pe o parte și o aruncă în sus, spunînd „ce vreî : ud ori uscat ?“ și după cum cade, ori în fine, se face convenția că „bățul aista e al nostru și aista e al

vostru". Le asvirle în sus și ele cad unul peste altul. Cel de asupra dă „bătaia” unei perechi. Când nu se reușește, se dă de a 2-a oară etc. Depărtarea între găști e de cel puțin 8 pași. Fie A, B la bătae, *a*, *b* la porcăreală: *a* svirle mincea „prin băț”, nici prea pe sus, nici prea jos; B o lovește, *a* o prinde din bătae, ori din „țică” și perechile se înlocuiesc. Dacă *a* aleargă după mingea bătută de B, B și A „dau țică” (lovesc bețele) tare și se duc de pun piciorul în gașcă (ori bățul, dacă așa le-a fost învoiala), ori B bate mincea nu prea tare și o ia de jos, înainte de a da A B țica, atunci A cu un picior în gașcă se întinde cu bățul în spre B, care și el cu bățul întins, dau țica și fuge de pune piciorul său bățul în gașca lui *b*. Dacă nu cum-va găsește gașca ocupată de mincea svirlită de *a*, atunci e bine, dacă nu, ... la porcăreală. În acest caz ei au fost „scoși” de la bătae. Dacă, în fuga lui B spre gașca lui *b*, când *a* a svirlit mincea, poate a mai lovit-o odată, atunci ei datorese „două țici” etc.

Porcarii n’au voie să treacă în svirlirea mincei, în timpul țicăi dincolo de „în dreptul” (substantiv, pentru direcția) găștilor. Când se dă țică, porcarii pot schimba mincea și pe jos. În acest caz bătaușii o pot opri cu băturile (bețele) ori cu picioarele, dar n’au voie „s’o roadă” adică s’o lovească cu bățul și s’o trimeată la iarbă. Aceste dispoziții sunt admise pentru ori ce joc de mince în 3, 4, 6 ori 8.

Unii, în joc mai fac condiții, „să nu se bată strimb” adică în altă direcție, de cit cea a găștilor. Contravenientul e pedepsit cu înlocuirea lui și a tovarășului, sau cu aducerea lui, a mincei.

Mincea atinsă de băț, și prinsă „din cuc” (de pe sus) ori așa că nu mincă pământ, de către porcari, îi aduce la bătae. De aceea când e mincea bătută și prinsă într’un copac ori pe o casă, cel ce va avea-o, va fi la bătae; d. e. copacul se scutură, și cei 4 se așin, ori necăzind, care se urcă mai lute și o ia, etc.

3) Mincea ’n 6. — 4 la bătae, 2 la porcăreală. Sunt 4 găști, formind un dreptunghi, cu dimensiuni de 18—12 pași și lățimea de $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$.

Mincea se asvirle printre ei, pe la mijloc. A, B, C, D la bătae, *m*, *n* la porceală. Lovind C, d. e. mincea, dau țică ambele perechi, individual, și care-i prinsă (joc întocmai ca la p. 2) e înlocuită cu perechea de la porcăreală.

4) Mincea ’n 8. — 4 la bătae, 4 la porcăreală. Se joacă când sunt mulți băești. 2 propun jocul și se aleg în ordine. A își ia tovarăș pe C, dacă a căzut I-ului, B pe D, A pe E, B pe F, A pe G,

B pe H și apoi dau de batae. Doi dintre porcărași se așează în poziția celor 2 de la jocul în 6, iar ceilalți 2 sînt „alergători” și se pun la spetele primilor, la 4—8 pași, ei aduc mingea. — Un cas: B la batae, are ca coleg de gașcă pe D, iar mai aproape pe F: B bate mincea, atunci grupa B. D. F. H trebuie cîte 2 să dea țică. D vine „fără grijă” de dă țică cu B, căci F îi păzește cu bățul gașca lui, în cazul cînd porcărașii din partea lor ar pune în gașca lui D, și tot odată F își păzește și gașca lui, care fiind atinsă de mice după darea țiceii, trebuie să-i scoată la porcăreală. Apoi vine rîndul perechei F H să dea țică, pe cînd B își păzește gașca lui și pe a lui Δ.

Mai adaug că în timpul dărei țiceii, cei ce dau se codesc, se prefac că dau, și fug pentru „doar-doar or căpăta pustia de mice la îndămnă”. Ori, cel ce vine la țică, aleargă împrejurul tovarășului de mai multe ori, cîntînd următoarele, doar or profita de cînda porcărilor și or da țica, ceilalți intruziînd cu svîrlirea mincei. Asta se face mai ales la jocul în 4. Cîntecul e următor:

Oiū da țica, ori n'oiū da.	că ții-oiū da și cū v'odată,
asta-î după voia mea;	să nu fi gură cascată;
trii, trii, trii, trii	trii, trii, trii, trii
ia, dă-mi lapte, măi Andrii,	bate țica măi Andrii.

Cînd se întîmplă vre-o neînțelegere și jocul se strică, atunci cei de la batae, firește, totdeauna cu dreptate, zic celorlalți:

Porcărași de lună nouă,	porcărași de lună veche,
fură cloșca de pe ouă:	fură cloșca de-o ureche.

Cînd mingea e bătută departe, atunci băeții dau țica izbînd bețele în vîrf, zicînd „să scoată ochii dracului”.

Cînd se rupe un băț, ori nu convine bălăușului, și vrea să-și eie altul, atunci „spurecă gașca” stupînd într' inșă și aceasta se face de ordinar fără ea să vadă porcarii, cari vin iute să pue 'n gască. cînd vine și cel dus strigînd: „mie stuchitul, ție picilitul”.

53. De-a cucu. — Băeții se pun roată, lăsînd distanță de un loc între ei. Unul stă în mijloc și-i *cucu*. Unul din roată strigă:

Rădăcină,
plătăcină,
cucu-î în grădină?

Iar cucul răspunde cîntînd: „cucu, cucu!”; iar unu din roată strigă: „dă-mi apă să mă spăl”, și cucul se duce de-î face: „pliu, pliu” în palmă, începînd a trece printre cei din horă, în zigzag rotund, pe cînd ei se grăbesc a cere apă. După trei-patru încunjurări, unul strigă, care se crede bun de fugă, de două ori: „dă-mi pe-

lica să mă spăl“, cucul răspunde, tot de două ori: „Ia din coada mea“, și-l scapără calcăile fugind, pe cind cel „ofensat“ caută să-l ajungă. De-l ajunge, vai și amar de coada lui.

54. **Apă din coardă.** — E o picăleală ce se face cu băeții mici la priveghiuri. Un „cine bătrîn“ are un cuțit pe care-l infige în coardă, iar sub el stau copiii așteptînd să țîșnească apa. Se trudește cit se trudește și se face că scapă cuțitul jos: atunci sar de se pleacă cu mulțimea în jos ca să-i dea bătrîncilorului cuțitul spre a continua minunea. Cit stau ei plecați cu gîtul în jos, făcătorul de minuni, varsă peste ei o ulcică cu apă, care o aținuse la locul unde împunsese coarda zicînd, ca și cum ar fi stat cu ulcica la cepul polobocului: „dați mai iute că se umple ulcica, dați mai iute“. Într' adevăr, băeții cred că ulcica a fost pusă acolo, fără apă.

55. **Ce te doare?** — Se joacă băeți și fete la priveghiuri. Se pun jos roată învristați: un băel și o fată. Unul ține *mișca* 'n mină. Fie care are un nume: Tanasă, Piatră, Țigară, Mort, Fălliceni, etc. și șeful, cel cu mișca, întrebă *iute, dar iute de tot*, pe vecinul său și el răspunde tot iute:

— Ce te doare?	— Inima.
— Ah! mă doare.	— După cine?
— Ce te doare?	— După Piatră.

dacă șeful a întreat d. e. pe Tanasă, vecinul său. De ordinar, aceste nume sînt lungi și încurcate, și întreatul răspunde că-l doare inima după x, care nici nu-i așa de atent, nefiind vecin cu el, decît neașteptînd rîndul. Acesta întreat din scurt, uita numele și minimecă bătae la palmă cu mișca de basma.

56. **De-a foaia.** — Se joacă la priveghiuri. Doi inși, țiganul își ia foaia în spate, și fiind guraliv, „bun de tîmășaguri“ întrebă lumca pe delături, dacă-i dă ceva de lucru. Unul d. e. îi spune: „măi meșter lăcătuș, ia fă-mi o potcoavă“, și țiganul își pune foaia jos și lucrează o umflă. Foaia suflă jos, de prăpădește pămîntul, geme și icnește nevoe mare, măi pișcă pe fete, pe neveste de pictoare și ceilalți, firește, rid, fetele țipă. Nostime-s conversațiile cu țiganul, care-și laudă foaia, ba chiar foaca grăește:

- Ei, dar foace ca mine, măi rar în Moldova.
- Mă balaoacheșe, dar foaca ta vorbește?
- Vorbește (horgheste), cum să nu vorbească,

că-i locmai din țara nemțească.

Ba, țiganu-și laudă ghiocul, cu care-și poartă foaia: „Ghiocu-i ghiocat, cumpărat, minunat, frumușel că merge singurel, etc.

28. De-a patu. — Se joacă cu băeți mulți. Se pun toți roată și țin palmele alipite. Unul, *Dumnezeu*, are 'n mână un paiu și mergând la toți ceilalți se face că-l lasă; ceilalți toți, prefăcându-se, prin deschiderea palmelor, ca o scoică, că l-au primit. Unul stă, în acest timp de-oparte. Acela-i *Dracu*. Atunci Dumnezeu strigă :

Scoală drace 'ntr' un picior,
că ți-a murit un fecior,

și Dracul vine într' un picior, spre a gici la cine-i paiul. Dacă a gicit, atunci acel băet „e al dracului“, dacă nu, „e al lui Dumnezeu“. Și într' un cas și în altul, acela se duce în partea căzută. Lucrul se continuă pînă ce o rămas unul singur. Aceluia Dumnezeu îi pune paiul într'o mână, și el, cînd dracul e strigat, începe să iuvirtească pumnii împrejur strigînd : gici în care, gici în care, etc. Dacă a gicit în care mână-l, atunci își ia, dracul, partea.

(Din Tapu. jud. Tecuci).

Tudor Pamfile.

FINUL LUI DUMNEZEU

(POVESTE)

Poveștiii nu-s di ieri di-alaltii ieri; eli-s tuema di pi vremea cîu imbla pi pamiut, Dumnedzău și cu Sfințu Petria. — Ori undi-a-agiunge il sara, dupa ei face mincari și mînea, dzice Dumnedzău citră Sf. Petria : Petri, spunî-o povesti ! Sfințu Petria trăbuia si spui povestia : dupa cî-o gate di spus, Dumnedzău dzice : Dumnedzău !'o plătiasci, Petri.

Da îi cîu imbla pin lumi, era ca doi moșnegi bătrîni, bătrîni. Amu, iaci ei-i vorba : O fati di om năcăjit. o greșit ș'o imblat c'ou flacău ; dă. lumi nigreșiii nu-î !

La cîi-va vremi, purcedi fata groasi. Rușinia îi, saraca ! E amu nici nu măi cutidza si iasi'n sat ; ei tati fetili și nevestili o luău im batjocuri. Cîu o vinit vremea, fata o născut un băet așă di frumos, di nu si măi afla altu si-i stăi'mpotrivă pi lumia asta.

Da fata, ca si nu măi știi tătă lumia di patima îi, o luăat băetu im brași și s'o fost pornit si-l dăi'ntr'o fîntini cari era pi-on cîmp, la o margini di drum. Iati ei pi ei era si si apropcii di fîntini, agiungî tuema atunci. Dumnedzău cu Sf. Petria.

— Petri !

-- Ci-î Doamni ?

— Știi tu, Petri, ci vre si faci bgjata fata asta ?

— Cum nu, Doamni, vre să dăi pruncu cela in fîntini.

— Hai, Petri, si-l luăm cu noi; tu l-ii moşi şi eu l-oî botidza
In vorba lor, agiungi şi fata la flutlui.

— Fati hai, dzici Dumnedzău, da ci vrei si faci?

— D'apu, moşule, iaci cum şi iaci cum. . şi spuni fala tăla pă-
ţarania cu băetu, şi c'amu vre si-l dai'n flutini si nu mai ştii lumia
ci-i şi cum ii.

— Dă-ni noau băiţălu ista.

— Vi-l dau, cum nu, cu tăta inima vi-l dau: bogdaprosti ci
vreş si-l luăta.

Atunci Dumnedzău o blagoslovit fata, şi e ciu s'o 'nturnat a-
cast, tot fati ca dintil s'o 'nturnat.

Amu Dumnedzău şi Sfintu Petria, o luăta băetu, l-o moşit, l-o
botidzat şi l-o pus numi Petria. Da diu ciasu ciu l-o botidzat, bă-
etu o început a imbla im pcicioari, ş'a vorbghi ş'a pricepi ori ci
lucru. Dumnedzău i-o făcut un rindişor di strai... da ci strai, mnicil
di tăt: cămeşuici, cuşmuşl militici'm cap, bernăvicaş in pcicioari,
sumăleş pi dinsu — şi uni merge Dumnedzău şi Sf. Petria, băetu si
ţine di ii.

Amu cum o potrigit ii, ci pi 'nsarati o agiuns intr'o paduri.
Sf. Petria ciind meştir di facut mîncari, cum o poposit, odati o tăiet
lemnii, o adus api, o făcut focu, o pus ş'o făcut mamaligi şi ali
mîncări; iar dupa ci-o stat cu tăl la masi, o dzis Dumnedzău: „Pe-
tri, spuni-o povesti“.

Sfintu Petria, atunci o spus o povesti lungă şi frumoasi; dupa
ci-o gatit-o di spus, o dzis Dumnedzău: „Bogdaprosti, Petri, Dum-
nedzău Ń'o platiasci“. Da baetu di colu: „Apu, nanaşule, eu n'am
cu ci plati moşului povestia; da i-oî da cuşmuşa diu cap“. Şi le bă-
etu cuşma şi i-o dă lu Sf. Petria. Da Sf. Petria numa o ris, o luăta
căciula, o pus-o'n traisti şi ciu s'o facut dzi, s'o pornit iarîş la drum.

Aşă cam pi 'nsarate, ii iar agiung intr'o paduri.— S. Petria faci
mîncari, si dau cu tăl şi mînici şi di-acole dzici Dumnedzău:
„Spuni Petri, o povesti“. Sf. Petria o spus o povesti şi măi fru-
moasi di cit cei diu sara trecuti. Dupa ci-o gatit-u di spus, dzici
Dumnedzău: „Dumnedzău Ń'o platiasci, Petri“.

Da băetu di colu: Apu eu, nanaşule, u'am cu ci plati moşului
povestia; i-oî da curaluşa ias cu cari's incins“.

— Dă'i-o, cinule.

El, *blătu*¹⁾ tot biăt: socotē ci povestia si plateşti cu banii, ori
cu alticelă. nu ştie înci bini, ci-I pi lumi.

1) Tătărăşonii, in graiul de toate zilele, întrebuinţează şi cuvîntul *biăt* şi *băct*.

Sf. Petria o luăat curalușa di la baet și dupa ci s'o facut dziu, s'o sculat cu tăji și s'o pornit pi drum innăinti.

Pi cin o prins a amurgi, îi tar o agiuns într'o paduri.

Sf. Petria, iar' s'apuci di triabl. faci el mîncari și dupa cî-o mîncat cu tăji, iarî dzici Dumnedzău: „Spuni Petri o povesti“. Atunci Sf. Petria s'apuci și spuni-o povesti mult măi lungi și măi frumoasi, di cum spusăsi pîn' amu. Da îi cin o spus povestîa, era supt on capac frumos. Amu dupa cî-o gatești, dzici Dumnedzău: „Dumnedzău l'o plătiasei, Petri“; da un lulubaș din copac dzici și el: „Dumnedzău l'o plătiasei“. Atunci dzici și baetu: „Dumnedzău l'o plătiasei, moșule“.

— Petri, s'o dișteplat cinu mneū; dî-amu s'a pricepi el cum si traiasei'n lumi, nu li temi.

Da baetu'n ieș trî dzili o crescut cit un baitanaș, da așă di frumos, di-ț era măi mari dragu, numa si ti uîli la el.

— Ei amu, cinute, dzici Dumnedzău, dupa ci l-o blagoslovit, ti du'n lumi și ai griji si nu li puî ori in cili vremi, la omul cu barba roși c'acela a si-ț faci pacustia.

— Las, nanașule, u-ave griji, c-oi faci cum dzici mnela.

Dî-acolê, pupi el mina lu Dumnedzău ș-a lu Sf. Petria, ș-apuci pi-on drum și mergi el ci inergi, pluî cî-agiungi la un sat, așă-ntr-o Duminici.

Cum o intrat in sat și l-o vadzut felili și nevestili-așă di frumos, mure dupa el, nu alti. Cari di cari dzice ci si si puî argat la eli. Si strînsăsi lumîa-mpregiurul lui, di nu măi știei tu, cî-l acolu. Da baetu-ș țibe drumu lui innăinti și dzici: „fugiț dî-acolê, cî eū nu vreū si vorbās cu femeili“. Mărgin el așă pi drum, iati cî si-nfilnești c-on popi cu barba roși.

— Măi bacte — dzici popa — nu ti puni argat la mini?

— Nu, părinti, cî eș cu barba roși și nanașu o dzis cî la oamini cu barba roși si nu ma pun, c-acela aū si-m faci pacustia.

Cin o audzil popa cî grătești baetu, i-o vinit prin minti cit trăbui si cî v-o socotiali, di răspundi el într-aiest fel: „... și si ie și si duci fuga acast, iș da barba cu calacau, o unegrești el biui și iesi pi alti cali baetului inăinti“.

— Sărut drîapta parinti, dzici baetu.

— Mulțămās D-tali, fiule; da nu ti puni argat la mini?

— Pa m-oi puni.

Nu știè bgetu baet c-aista-î tot dracu cel cu barba roși. — Amu

șădi el baetu la popa, o dzi; șădi doau, trii și bagî di samî ci di la o vremi, pi uui locuri, barba popi lucepe a si-uroși.

Măi, mari lucru si nu ci dat cū pisti pacat cu popa ista — dzici baetanașu — uiti ci barba incepi din nlagri, a si faci roși.

Amu-mparatu țări celîta ave o fati, și fata accia tratê într-on foișor, pisti noau țări, pisti noau mări, și nu putê nîmi si razbati ca s-agîjungî pi la è.

Iati ci pi-mparat l-o agîuns mari dor di fati-sa și i-ar ci trimăs un ravaș, un inseris, da n-ave pi cini. Ci si faci? S-apuci și dă el di vesti ci cini s-a gasî si-î duci inserisu la fati și si vii di-acolu cu răspuns pi cum ci l-o primnit, aceluia-î dă giunata di-mparații și fata di soții.

Audi și popa ci-o giuruit imparatu, și cin vini măi supri sar' acasi, il intriabi baetu: „Ei, parinti, ce-î măi audzit?”

— D-apu iaci ci, măi baeti: o dat imparatu vesti ci cine s-a gasi si duc-on ravaș la fati-sa, aceluia i-o dă di soții și giunata di-mpărății, și ca si nu ginlasci lumia ci-î v-o amăgituri, voinicu-aceia si faci-nseris cu-mparatu.

— Du-ti parinti, și fă-nserisu făr di uicî o griji, ci ma duc cū.

— Măi, și ti duci tu acolu?

— Cum nu.

Atunci popa si duci la-mparatu: Iaci-nnalțati-mparati, cū am um baitanaș și el si priudi c-aduci'nseris di la fata mării tali.

— Așă?

— D-apu cum.

— Du-ti dzi-î si vii digrabi-ncoaci.

Popa o cemat băitanașu, imparatu o făcut inseris, pi cum ci daci i-a aduci raspuns di la fati, l-o dă di soții și giunata di-mparații.

Apu di-acole-mparatu o făcut alti scrisoari cîtra fati-sa, pi cum ci si-î trimati răspuns cum si măi afli cu sanatatia și ci măi faci.

Baetu o luăat frumușal lirtîili, li-o pus in siu și s-o da pisti cap și s-o făcut un hulub, așă di frumos, di nu mî ave cip, și s-o dus pîni ci-o trecut trii țări. Dupa ci-o trecut trii țări, o agîuns la trii mări. Atunci s-o da pisti cap și s-o făcut un porc salbatic, așă di frumos, di *stărlucè*¹⁾ păru di pi dîusu, ca auru. Ș-o trecut a notu și cele trii mări. Di-acole s-o dat pisti cap și s-o făcut un cerb frumos cu citi trii radzi in fișticari corn. Ș-o măi mări trii țări pîni ci-o agîuns la palatu fetil di'mparat, și bati la feriaștri.

1) Stărlucè = strălucè. Să întrebuițaza in grata și cuvintul «stărlucesc» și strălucesc; măi cu samă oamenil bătrîni, întrebuițază pe *stărlucesc*.

— He, hece, voînici — dzici fata — di cin li-așeptam eū pi tini. Vini digrabi-uuuntru si-l vād faļa.

El s-o dat pisti cap și cin s-o ullat fata, fati ei vedi intru pi uși uu baijaș mititel. Cin l-o vadzut așă di frumos, im braļi l-o luūat, in faļi l-o sarulat, in divan l-o aruncat și cătri el s-o rugat ei si si faci așă cum era piu-a nu si porni dī-acasi di la tati-su, di la-mparatu. El atunci s-o facut un lucru di baitanaș, di si-l sorbgi, nu alti. Nu mǎi știē bgīata fati ei si faci di bucurii cin l-o vadzut ș-așă.

Amu, drăgustitu-s-o ii cit s-or ei dragustit, ei di la o vremi ba-țetanu dzici citra fati si faci raspuns citra tati-su, pi cum e-o fost el la e. Fata o facut rāspunsu pi cum e-o primit scrisoaria și pi cum ei i-o adus-o baitanu.

El o luūat hirtiile, li-o pus in sin ș-o dat si si pornīasci. — Dar dzice ē : stǎi voînici-ollaci daci socoļ ei ||-s dragi. rogu-ti si faci ei-oi dzici eū.

— Ci si fac ?

— Si li faci cum eraī cin te-i poruit di la tata.

Atunci baitanașu s-o dat pisti cap și s-o facut un lulub cu tātu și cu tātu di aur. Iar fata i-o smuls trii peni din coadi și li-o pus im buzunari.

Di-acole dzici : „Fāti-așă cum eraī cin ai trecut cele trii mǎri“. — Baitanașu s-o dat pisti cap și s-o facut un porc salbatic așă di frumos, di nu mǎi ave potrivt pi lumia asta. Pāru di pi el stārlicē ca auru. Iar fata o smuls uu zmoc di pār din coami și l-o pus im buzunari.

— „Amu, fă-ti drăguļu mneū, așă cum eraī cin ai batut in ferīasti“. — El s-o dat pisti cap și s-o facut un cerb frumos, di nu mǎi ave margint. In fișticari corn ave citi 3 radzi, cari strālucē mǎi dihat di cit soarele. Fata o luūat ș-o rupt radzili și li-o pus im buzunari. — Apui dī-acole o dzis citra baitan ei dī-amu si si pornīasci supri imparatu, așă cum era, cin s-o poruit intr-acoaci.

Atunci el s-o facut un lulub, și s-o dus in lumia lui. — Cin o agīuns la cele trii mǎri, s-o facut porc salbatic, li-o trecut a notu și după ei li-o trecut, o agīuns la cele trii țari. Acolo s-o facut cerb și s-o poruit tot pi drum inainti. Pi cin si triaci un pod, iaci i-o ișit popa-uuainti, l-o dat v-o citi-va e-on par in cap, l-o ucis, i-o talet capu și l-o dat cu tāt cu trup, su pod.

Apoi, o luūat hirtiili și s-o dus la-mparatu.

— Iaci-nalțati-mparati am fost la bezădiaua mării tali. Și scoate

birtili. — Di-acole-mparatu o trimăs răspuns feli, si vii si faci nunti' s-o dai dupa popi, ci el socote ci popa o fost la fata lui, nu bgetu baitan.

O măi trimăs imparatu ştiri şî la-mparaşi şî crai veciui, să vii la nunti.

Da nicei fata nu ştie ci lucru di treburi facusi popa. Cîn agiungi-acasi, era plin la curtia-mparatiasci di lumi. E in loc si gasasci pi baitan, o dat cu oei di popi, cari-aşlepta si si cununi cu diusa.

— D-apu bini tali hăi, cu popa ista şî voia si-m legi capu?

— D-apu cu cini, draga tali, dac-aşa mul-am dat cuvintu, ci cini mni-a aduci raspuns di la tui, ari si-ş cii soş.

— D-apu tali, doarî n-o fos dracu di popi, la mini.

— Tacî, bezădê, dzici popa, da birtille ieşte a cui-s?

— Giaba, popi, ci u-ai fos tu la mini.

Popa si şine ci el o fost; ş-amu si luăsi la bălăbanit cu fata, di sta lumia-n gura lor. E pre bini ştie cini-o fos la e şî nu-i era voia si si duci dupa dracu di popi.

Amu si-i lasăm pi diuş balabanuu-si şî si videm ci si mai pitreci cu cinu lu Dumnedzău. — Iati ci pi drumu cela trece Dumnedzău şî cu Sf. Petria.

— Petri, nu şî si pari nimica?

— Ci nimnica, Doamni, ia cinu multali şî nepotu mneū îi mort ia acolu su pod.

Atunci îi nu măi lungesc vorba şî si scoboari su pod pi malu părăului.

Pi cela, il minca, saracu, muştii.

— E heec, saracu cinu mneū, saracu,.... ci dzili o agiuns. — Şi puni Dumnedzău, mina pi el, îi prindi capu cum trăbui la loc, — mă rog dacî era Dumnedzău — şî-ncepe-a-l hilşina, ca cum ai hilşina un om cari doarmi.

— Măi cinule, — dzici Dumnedzău — măi cinule, scoali măi!

Atunci baitanu si scoali ca un om somnoros şî pupi mina moşi-su şî-a nanaşi-su.

— Ei, măi cinule, vedz ce-i paşit, dacî ş-aî facut in cird cu o-mu cu barba roşi.

— Apu vād, nanaşule, dzici baetu; da mă rog lasaşi-ma si ma măi şterg pi la oei şî si ma măi racoresc, — ci era nauc di cap, saracu!

Amu dupa ci s-o mai racorit baetu, dzici Dumnedzău: „Apu cinule, popa ş-o facut pacustia, ca si îei el pi fata-mparatului”. —

L-o blagoslovit iară, Dumnedzău și dî-acole băietu l-o sarutat mina la amîndoi și i-o dzis Dumnedzău: „Vedz, cinule, duti dî-amu, la curtia mpărătiască ș-acolu ti pricepi tu ci si faci“.

— Las nanașule, dî-amu n-ave grijă.

Si ie baitanu și cu straili răli cari lî-ave pi dînsu și pornești la curtia-mparatului. — Cum l-o vazzut fata di diparti, ci vini, nu măi pulé di bucurii.

— Stăi babaci, ci dî-amu vini cel cî-o fos la mini. — Ei popi, dac-ai fos tu la mini, dă-ti pisti cap și ti fă cum erai cîn te-î pornit dî-acasi.

— Ci si ma dau pisti cap? da-s uebun? si ridi lumia di mini!

Atunci fata cîami baitanu lingi e și dzici: „Dragi, fă ti, cum erai cîn te-î pornit dî-acasi“. Baitanu s-o dat pisti cap și s-o facut un hulub așă di frumos di sta lumia și si mnira de frumusăța lui.

— Ei, noroadi, — dzici fata, — cum vi si pari hulubu ista? Așă-i ci-î frumos?

— Frumos îi, bezadē frumoasi di-mparat; da și măi frumos ar ci, si nu-î lipsascē cele 3 peni din coadi. — Atunci fata bagă mina-m buzunari și li-arati: Iaciti-le-î, noroadi — și li puni la locu lor. — Dî-acolē fata dzici citra cinu lu Dumnedzău, si si faci cum era cîn o trecut cele tril mări. Atunci el s-o dat pisti cap și s-o facut un porc salbatic frumos, di nu si măi satura lumia di uitat la el.

— Ei noroadi, cum vi si pari?

-- Doamni, bezadē frumoasi di mparat, frumos, frumos îi; da un lucru il strict: îi lipsăști un zmoc di păr din coami.

-- Iaciti-l-ai, dzici fata scoțiu zmocu dim buzunari și așadzînu-l la locu lîi.

— Amu, vonici, fa-ti ca cum erai cîn ai batut in feriasți la mini. — Vonicu s-o dat pisti cap și s-o facut un lucru di cerb, di nu măi ave pareci pi lumi.

— Ei noroadi, îi frumos cerbu ista?

— Frumos, di nu ma ari cum, da și măi frumos ar ci, si nu-î lipsascē radzili di la coarni.

-- Iaciti-le-î, dzici fata scoțind radzili dim buzunari și puindu-li la locu lor di măi innăinti.

Cîn o vazzut imparatu cum îi socotiala, nu măi știe ci si faci di bucurii.

— Ferici di tîni, draga latî, vrenic barbat ț-ai ales.

Apuî dî-acole-mparatu o poruncit dî-o scos din grajd un cal ni-uvălat, ș-o legat pi popi di coada lui, ș-o scos calu pi cîmp și

I-o dat drumu. Alita ei-o fugit, di nu s-o ales nimuici diu popl: uni peica carni, si face vali; unii peica ciolan, si face dial.

Iar Imparatu o facut o nuuti mindri si frumoasi. Amu cin era aşadzaţ tăt dupa masi, iati ei intri-n casi doi moşnegi batrini. Era Dumnedzău şi cu Sf. Petria. Indati si scoali baitanu di dupa masi si si duci di li pupi mina.

Da dzici Sf. Petria: „Oari cum di-o vinit ficioru is di-mparat, di ni-o pupat mina?“ — „D-apu Petri, cum n-a vini, daci-i cinu mneŭ si nepotu tău“. — „Aşa doamni?“ — „Aşa Petri“. — „Da straşnic s-o măi ştimbat baetu nost“.

Da-mparatu poruncisi ei la masa aceia si vii tăti slugili. Intri eli, era si mama mnirelui, — ei e di cin o dat baetu, s-o bagat slugi la-mparat. — Dumuedzău ciam pi cinu-su di-oparti si dzici: — „Vedz, cinule, fumeuşca cei tinri din capitu mesii?“ — „Văd, uanaşule“. — „Noa dac-o vedz, aceia-i *mă-ta* cari ti-o făcut“.

Atunci pupi el mina moşnegilor: ii l-o blagoslovit si s-o dus pin lumi; iar muirili s-o dus la capitu mesii ş-o stirnit vorbi cu uevasta cei tinri si, diu una diu doau, dzici fumeia: „Apu-nualţati-mparati-n eş ficior“. — Apui daci-i aşă mani, si mueta eşti-mpăra-tias, di-amu. Ş-o luăat pi bgiaţa mă-sa, o-mbracat-u-n haîni scumpi, ş-o pus-u ¹⁾ lugi el si lugi muiriasi.

Ş-apui di-acule s-o aşadzat pi vesălie si pitreciri, ca la o nunti ca aceia; iar eu i-am lasa pi dinsi pitreind acolu ş-am vinit la Dumnia voasti calari pi-o roati, si v-am spus-o toati.

(Această poveste am auzit-o de la moşneagul T. M. Buchila (86 ani) din Tătărnăşti—Suceava, în sara zilei de Miercuri 30 Ianuarie 1902).

A. Vasiliu.

CĂSĂTORIA VULPEI CU MOTANUL

(SNOAVĂ)

A fost odată ca nicei odată, a fost odată într'un sat un om să-rac lipit pământului. Acest om avea zece copii si n'avea ce să le dea de mincare. Se întâmplă că într'o zi, un alt om îi dete nişte făină de pomană. Abia apucă făina si făcu o mămăligă d'ale mari, o răsturnă pe masă si toţi copiii se adunară împrejurul ei. Pe cind

1). În această poveste, pe unele locuri, la sfârşitul cuvintelor, să aude pronumele de acuzativ o. Iar pe unele locuri îi scris u. Ex. v-am spus-o, o pus-u etc. . . . Aşa-i graul. aşa mă trindă să-l pup si eu pe hirtie. Une ori întrebuiţază mai ales pe a în loc de ă: tăa due, facut etc., alto ori, să întrebuiţază ă. — Une ori, si chiar cele de mai multe ori, să întrebuiţază i si i în loc de e si ă: pi, po; faci, facă.

mîncău toți cu lăcomie, un motan care văzuse mămăliga începuse a mîncă. Tatăl lor le zise ca să-i dea și lui o bucată de mămăligă, dar copiii ziseră ca să-i lege o custură de gît ca să-și taie singur. Și așa și făcură. Motanul văzîndu-se cu custura de gît, socoti că e sabia și plecă în lume. Mergînd el cu custura, tronca, tranca, tronca, tranca, se întîlnește cu o vulpe. Vulpea se opri și-i zise: „Unde te duci, măi soldate?” Motanul răspunde îngîmfat: „Mă duc să mă înșor”. — „Dar nu mă ieși tu pe mine?” — Ba da, te iașu cu plăcere”, răspunde motanul și amîndoi plecară la vizuina vulpii. Aci motanul dete de traie, căci vulpea aducea: giște, găini, rațe și alte paseri pe cari le fura. Pe cînd se desfătau, de odată auză că strigă cineva. Eșînd vulpea găsește afară pe lup, care o întrebă: „Surioară vulpișoară, făcut-ai ceva de mîncare? — Am făcut, n'am făcut, eu m'am mărîtat și mi-am luat un soldat”. — „Hei! Ia să-l văd și eu!” zise lupul rîzînd. Vulpea intră și spuse motanului să iese. Imdată iese motanul, cu sabia troncînd după el. Cînd văzu el lupul alit de mare, își sburli părul și începuse să sforăie pe nas de frică. Lupul crezu atunci că se pregătește să-l taie cu sabia și de aceea o luă la sănătoasa. În fuga lui cea mare întîlnește pe urs. Acesta-l întrebă că de ce fuge. Lupul îi povesti toată pîlania sa. Ursul curios de a vedea și el pe soldatul vulpii, se duse de-a dreptul la vizuină, dar o păși ca și lupul. Venind în fuga mare la lup, începură să se sfătuiască, cum să facă să omoare pe acest soldat. Pentru aceasta ei chemară pe leu și pe iepure. În sfîrșit hotărîră să facă un bal la care să cheme și pe vulpe cu soldatul său. Sub un stejar mare puseră o masă cu tot felul de mîncări și băuturi.

Totul era gata, însă nimeni nu îndrăsnea să se ducă să-i cheme. Ursul zise lupului să se ducă el, dar răspuse că-i slab și-l prinde. De asemenea ursul zise că el îi tofolau și-l prinde. Acum căzu păcatul pe iepure. Iepurele n'avu încotro și se duse. El nu se apropie ei strigă de departe, apoi o luă la fugă. Cum auzi vulpea, plecă cu bărbatul său la bal.

Mergînd ei pe drum, motanul zări o cioară în vîrfurile unui arbore, și după cum stîlînvățași motanul, se acăță pe arbore și într-o clipă fu în vîrf. El apucă cioara cu ghiarele și omorînd-o dete cu ea jos.

Văzînd cei de la bal ziseră: Bre, bree! vedeți voi că omoară pe unul tocmai de sus; dar noi toți jos ce facem? Leul se hăgă sub masă; ursul se sui în arbore; lupul și cu iepurile deteră fuga în tufă.

Cind veniră motanul și cu vulpea, mare le fu mirarea că nu găsiră pe nimeni. Motanul văzu coada leului, care era eșită puțin afară, și crezînd că-l șoarece se repezi pe ea. Țiști! sări leul de sub masă și o luă la fugă. Văzînd motanul atîta uamilă de leu, se urcă pe copac, de frică. Aci dete de urs. Buf! căzu ursul și după el motanul care fugi în tufă. Aci găsi pe lup și pe iepure și de frica lor fugi înapoi la vulpe. Vulpea nu mai putea de bucurie, crezînd că toți fugiseră de frica motanului. Ea îmbrășișă pe barbatul ei și petrecură singuri la bal. Am fost și eu cu ei la masă și de aceea vă spun această minciună.

(Spusă de P. N. Canavea, com. Dănești, jud. Gorj. în etate de 40 ani).

C. P. Canavea.

BRICIUL LUI VODĂ

[SNOAVĂ]

S'o fost dus un țigan să se radă, că era mire. Mergînd el pe drum, să 'ntilnește c'un Român care să ducea la secerat.

— Da unde te duci bădică ?

— Da ia să rad pe Vodă.

— Da cu ce fel de briciu ai să razî pe Vodă ?

— Da ia cu aîesta, zise Românul arătînd secerea.

— D'apoî ce fel de briciu să fie aîesta ?

— D'apoî aîesta, măi țigane, îi briciul lui Vodă.

— Saracu de mine !

— Da așă !

— Știi ce, bădică, rade-mă pe mine 'ntăiū, că poate mă-a merge măi bine, că tot is eu mire.

Romînul n'așteaptă multe rogute, se dă cu secerea și ia pe țigan la cîorsăit pe barbă. Știi că săcerea are zimți. Ea nu rădea părul, ci-l zmulgea și jupîa tot obrazul țiganului. — „Mă rog, bădică, lasă-mă“ zise țiganul, după ce-l începuse Românul, a rade.

— Cum să te las negata, măi prostule ? să-mi bagîucuresc meșteșugul ? Asta n'o fac, feriască sfîntul. Și l-o tot cîorsăit pe țigan, pînă ce l-o gătit de ras. Cînd o scapat, țiganul, diu mîinile Romînului, părul de pe barbă era tot zimuls și obrazul plin de sînge. Mergînd el așa pe drum, iată că vede un cosor, pe-o margină de șanț. Da țiganu, de departe, cătră cosor : Ha ! fire-ai al dracului să fi, puîl briciului, și tu ești strîmb ca tatî-lu, și tu ai să fi al

dracului ca el. Gîndiam să te iaș să te pun în traistă, da mă tem c'oi păși cu tine, cum am pășit cu tat-tu.

(Auzită de la Gh. I. Chirilă, Tătăruși).

A. Vasiliu.

TRADIȚII ȘI LEGENDE

Partea și norocul

Era odată un om sărac, da sărac lipit pămîntului că n'avea cu ce-și amăgi zilele de azi pe mine.

De altfel era sănătos tun, românul, ba era și muncitor de nu-l prindea locul, și ciustit era el, dar degeaba că nimic nu se ținea de diusul, căci n'avea noroc.

Văzînd Dumnezeu una ca asta și făcîndu-i se milă de bietul creștin, căci vedea că se trudește și se sbuciumă fără folos, s'a hotărît să-l miluească într'un chip, ca doar l-ar putea îndruma pe o cale mai prielnică.

Tochmai se întimplase că a pornit săracul pe un drum. Ciud era aproape să ajungă la un pod, Dumnezeu, prin puterea lui neasămuită, rînduește să pue în calea lui, pe pod, un burduf de bani.

Dar știți ce face bietul român? Tochmai ciud ajunge la capul podului, care de altfel era hăt lung, ce-și face el răfuiala, în capul lui: închide ochii și trece pușcă diucolo. A cercat și el să vadă de-a putea trece podul cu ochii închiși, și n'a dat greș, da și pe alături de burduf de bani. În urma lui, altul, cu ochii norocului deschiși, a dat peste bani și i-a luat.

„Geaba are omul parte dacă nu-i noroc“.

(Auzita în Crucea—Broșteni, Suceava, de la Toader Mustea, de 76 ani).

Leon Mrejeriu.

Corabia lui Noe

Noe a lucrat la corabie, în pădure, 99 de ani, fără să știe cîeva. Așa îi poruncise Dumnezeu, ca să nu spună la nimeni. Amu, Iuda, s'a făcut boerănaș îmbrăcat bine și s'a dat în dragoste cu femeia lui Noe.

El, tot sta de dînsa, să întrebe pe Noe, ce lucrează și unde lucrează el. — Nevasta îl tot întreba, dar Noe, nu-i spunea: zicea că unblă după vinat, prin pădure.

Amu, zice că Noe gălise corabia: numai un lemu mai avea de

pus și era gata. El s'apucă și spune femeiei, femeia spune diavolului și cât ai clipi din ochi, corabia se desface și lemnele sar în picioare, pe la locurile lor, de unde au fost tăiate.

Cînd se duce Noe, să s'apuce de lucru și vede lemnele, în picioare, pe la locurile lor, s'a prins a se scărmana de cap și a se isbi de toți copacii! Dar Dumnezeu, care văzuse totul, îl întrebă:

— Ce este Noe? Nu ți-am zis să nu spui la nimeni? Ce-ai făcut?

— Am greșit, Doamne, văd că am greșit; ce să fac acum?

— Ce să faci, îi răspunde Dumnezeu: știi care e lemnul, care l-ai pus înții?

— De unde să știu, Doamne, nu știu.

— Du-te, îi zice Dumnezeu, la lemnul cel care este înaintea ta, c'acela este; taie-l și fă din el o *toacă* și prinde a toca într'însa.

Făcu Noe, așa cum îi poruncise Dumnezeu și cînd a început a toca, toate lemnele s'au pus pe la locurile lor și corabia a fost la loc. De atunci este *toaca*. Noe a mai pus lemnul, care trebuia și s'a vîrit în corabie. Atunci a și busuit apa. Iuda s'a făcut un șoarec și smac în corabie și a început a o borteli. De geaba o tot astupa Noe cu cilii, cu cirpe, cu ce putea, că n'avea ce i face. Dumnezeu, atunci, asvirli mînușa în corabie; mînușa s'a făcut o pisică și a mîncat pe șoarece, scăpînd pe Noe de satana.

(Auzită în Hocî—Lospezi).

R. Marinescu.

De ce n'are năpîrca coadă?

Năpîrca este tot de o potrivă de groasă peste tot, și Românul nostru a zis că n'are coadă. Și de ce? Vă voi spune: ci-că de n'ar fi fost năpîrca, n'am fi fost pe pămînt nici noi, nici dobitoace, nimic, nici o suflare, căci cînd Noe era cu corabia pe apă, diavolul a făcut o găurică, și de n'ar fi băgat năpîrca coada acolo, cei din corabie erau înecați. Și de aceea e tare păcat să omori năpîrca, cu toate că mușcătura ei e fără leac.

(Din Urechestî, jud. R.-Sarat).

H. Tapu.

PĂPĂRUDĂ

Se obișnuiește mai ales cînd sînt secete de nu a plouat de multă vreme, se adună pe la sfințitul soarelui copiii, și doi din ei se în-

velesc cu o plantă „feregă” și lumea iese cu apă și toarnă peste cei doi îmbrăcați și strigă prin sat :

Păpărnă rădă
vino de ne udă
cu găleată leată
peste lumea toată ;
cu găleata plină,
ploile să vină :
cu găleata rasă,
ploile se varsă
de marți, pînă marți.

să cure lalanți,
de Joi pînă Joi
să dea nouă ploii ;
unde dai cu sapa
să cure ca apa ;
unde dai cu plugu
să cure ca unlu.
Deschideți porțile
să vie ploile.

(Spus de Ion C. Oprea, Daneștii, jud. Gorj).

Com. de Alex. St. Șelaru.

DESCINTECE

De pus cușitul

„Cușit cununat, drac împelișat, te luăi de la zece, te pusei la 9, te luăi de la 9, te pusei la 8 te luăi de la doi, te pusei la unu, te luăi de la unu, te pusei la nici unu.”

Se ia un cușit cununat de șapte ori, patru mărăciui de păr, patru mărăciui de porumbar și său de vită plesnită, cu care se unge cușitul la vîrf.

Apoi înfige cușitul în pămînt și mărăciuii pe lingă el, unul de păr, altul de mărăciue, și așa mai încolo, pînă îi înfige pe toți ; pe urmă ia mina după cușit și începe a intra singur în pămînt, și dacă îl lasă mai mult, atunci moare acela care este destiinat a i se pune cușitul.

(De la Ioana Băbărică, Cioabucii, Argeș).

De luat cușitul

„Cușit pe bălătură, cușit pe lufan, cușit pe capu șgheabului, cușit de la riu lu Iordan. Să te scalzi să te curățăși, și pe cutare să-l oropsești, cușitule ; de-îi fi călător, să te duci la călătoria ta ; (de-î fi minat, du-te p'âl care te-a minat).”

Aceste versuri din paranteză se zic numai atunci cînd cușitul e pus de alt cineva ; dar cînd e pus de cel care descintă, în loc de versurile închise în paranteză, se zic următoarele :

„De-î fi miuat, să te pui pe acest mărăcine, să-l înțâpi și să-l usuci, și pe mine să mă oropsăști; să te pui pe astă iarbă verde-neagră, s'o înțepi și s'o usuci“.

Se descintă cu un cuțit infipt într'un mărăcine. Și după ce a isprăvit cuvintele de mai sus, șterge cuțitul de sluge (pentru că în timpul descintecului se umple de sluge), apoi astupă groapa, unde a fost cuțitul, cu iarbă verde.

De ursită (cu urcioru)

„Ham ham urcior burelor, o nuia de sînger, să vie ca un inger; o nuia de alun, să vie ca un nebun; o nuia de arțar, să vie ca un armăsar; o nuia de măceșe, să vie ca un lerețe.“

(De la Ioana Lăbărică).

Se la un urcior nou de tot și se umple cu ud de la cel caruia voește a-î face de ursită, și după ce la umplut, îl pune la foc să fiarbă bine, fiind astupat bine; pe urmă îl ia de la foc și îl dă de o parte și începe a-l bate cu trei nuiele de sînger, trei de alun, trei de arțar și trei de măceș și zice cuvintele de mai sus.

De ursită (cu steaua)

„Steaua steișoara mea, toate stelele să stea, numai steaua mea să nu stea: să umble nouă mări și nouă țări, pină o găsi ursitu lu (cutare); fă-te laur balaur cu pielea de laur, cu coada ca biciu, cu limba ca briciu; cu coada să-l plesnești, cu limba să-l ciupești, la (cutare) să-l pornești“.

Iese afară în pielea goală cu un brîu de git și ține ochii pe o stea și zice cuvintele de mai sus.

(De la I. A. Duță, Rudeni, Argeș).

De soare sec

I

Cel care are soare sec, se duce în marginea lacului sau a unui piriu, în răsăritul soarelui, și zice cuvintele următoare:

Răsa! soare	lasă roful să rotască
frășioare,	dorul din cap să-l potolească.

Sau în sfințitul soarelui aceleaș cuvinte.

II

Fugl isbitură și din mină
că te ajunge stropitură și din gură.

Merge în marginea lacului cu trei fire de mătură părăsită și cu un cărbune aprins și zice următoarele cuvinte :

Cum a stins focu apa așa să stingă doru din cap de la cutare [și aruncă cărbunele].

Cum am părăsit mătura, așa să părăsască doru din cap de la cutare [și aruncă firu de mătură].

(De la Ioana Băbărica.

Culese de Gh. Rudeanu.

FRĂMINTĂRI DE LIMBĂ

— Cîntenezică mitică, cine mi te-a cîntenezit ?

— Cîntenezoiul meu, nu a venit alt cîntenezoiu din țara ungu-rească să mă cîntenezească, ci tot cîntenezoiul meu m'a cîntenezit.

(Spus de I. A. Dușă, din Rudești, Argeș).

Com. de Gh. Rudeanu.

Am o latnică platnică chiscofaluică ; și acea latnică platnică chiscofaluică are douăsprezece lătnicele plătницеle chiscofălnicele, și pentru ca cineva să lăinicească plăinicească chiscofăinicească, să aibă douăsprezece lăinicele plăinicele chiscofăinicele.

(Spus de I. P. Bărbulescu, din Tîndălești, Gorj).

Calcă capra piatra, piatra crăpă'n patru ; crăpe capu caprei'n patru, precum crăpă piatra'n patru.

Calcă capra'n cinci, cinci crăpă'n cinci ; crăpe capu capri'n cinci, precum crăpă cinci'n cinci.

Ceapă albă 'ncepătoare, puțină pritocitoare, puțin de pricinicitoare.

Ulcelușă răzbuzățalușă.

Pusei pila pe polișă ; pila luai, pila pusei, și piliu cu ea piu pungă.

Pe valea lui Tălălugă trece un om cu punga lungă ; hătălugă
pungă lungă tillicu pila'n pungă.

Venusă pejitori la fata popi a mare ; dar cai de ce îi legară ?
De coame de coade de cuiele podului popi ; de coame de coade de
cuiele podului popi.

(Din com. Pănești jud. Gorj.)

Com. de *Alex. Șt. Șe'aru*

NOTE BIBLIOGRAFICE

Rădulescu-Codin și Șt. Șt. Duțescu. — Dăfii. Snoave și povești. —
Craiova, Librăria și Tipografia David I. Benvenisti. — O broșură de
74 p., în care se cuprind 50 de anecdote hazlii bine prinse. Anec-
dotele populare, pentru a putea fi gustate, trebuie să fie scurte, pre-
cum și sînt, în realitate. Mania unor versificatori slabi, de a întor-
tochia versuri peste versuri, pentru a da anecdote pretinse populare,
anecdote cînd „piparate“, cînd „afumate“, dar totdeauna „proaste“,
este dăunătoare folklorului. Dacă astfel de cabalisticuri fac delicia
mahalagiilor din București, și — poate — aduc foloase bănești auto-
rului și editorului, oamenii serioși nu trebuie să se lese a fi ademe-
niți de astfel de lucruri, și cînd se vor apuca de cules anecdote
populare, să facă întocmai ca domni Codin și Duțescu, și vor face
o lucrare bună.

